

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Затверджено на засіданні кафедри
міжнародної економіки та менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності
Протокол № 5 від 04.12.2015 р.

Програма навчальної дисципліни *«Міжнародна торгівля та торговельна політика»* для студентів усіх спеціальностей усіх форм навчання

Укладач: к.е.н., доцент Серпухов М. Ю.

Відповідальний за випуск
зав. каф. к.е.н., доцент Стахорська С. І.

ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016

1. Вступ

Навчальна дисципліна «Міжнародна торгівля та торгівельна політика» буде корисна студентам які прагнуть працювати в органах державного управління, менеджерам, які бажають працювати в міжнародних компаніях пов'язаних з експортом-імпортом продукції, міжнародних організаціях, фінансистам, маркетингологам та власникам приватного бізнесу, які орієнтуються на експорт або імпорт продукції.

Дисципліна дозволяє студентам оволодіти тонкощами сучасних торгівельних відносин між країнами, формами просування продукції на світові ринки, методами протекціонізму та формам їх протидії, інструментами стимулювання експортних та імпортних операцій, особливостями сучасних торгівельних війн між країнами світу, різновидами торгівельної політики країн світу, поглибити свої знання з сучасного стану та структури міжнародної торгівлі, спеціалізації країн світу та їх участі у міжнародному поділу праці, торгівельної політики країн та їх впливу на національну економіку, тарифних та нетарифних методів регулювання міжнародної торгівлі, прихованого протекціонізму, торгівельних війн, формування кон'юнктури світового ринку, торгівельного, платіжного балансу та коливань курсів валют, стратегій експортоорієнтування та імпортозаміщення, діяльності міжнародних організацій (ВТО, ЮНКТАД та ін.) та інтеграційних об'єднань.

Метою навчальної дисципліни є формування цілісного уявлення про міжнародну торгівлю та інструменти торгівельної політики, що дозволяють поглибити розуміння світових економічних процесів в епоху глобалізації та обґрунтовувати економічні рішення стосовно експорту та імпорту продукції, торгівельної політики країни, а також прогнозування коливань валютних курсів.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

поглибити розуміння теоретичного та категоріального апарату та структури міжнародної торгівлі;

формувати уявлення про взаємозв'язок між спеціалізацією і торгівельними відносинами та рівнем розвитку країни в умовах глобалізації;

навчити оцінювати вплив глобалізації та міжнародної торгівлі на розвиток національної економіки;

формувати розуміння типів та виду торговельної політики країни;

розуміти принципи використання торговельних бар'єрів та їх переваг і недоліків;

формувати навички оцінки інструментів прихованого протекціонізму та їх протидії;

оцінювати причини виникнення торговельних війн в міжнародній економіці та їх наслідків для країни;

оволодіти методиками вибору стратегій розвитку міжнародної торгівлі на рівні країни та підприємства.

Об'єктом навчальної дисципліни є міжнародна торгівля та торговельні відносини, що реалізуються за умов глобалізації.

Предметом навчальної дисципліни є механізми реалізації міжнародних торговельних відносин в умовах глобалізації та їх вплив на національну економіку країн.

Пререквізити (базові знання необхідні для успішного опанування компетентностями): базові знання зі світового господарства і міжнародних економічних відносин.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

понятійний та категорійний апарат міжнародної торгівлі;

основні види та економічні наслідки торговельної політики країн;

інструменти державного регулювання експортно-імпортних операцій та їх впливу на національну економіку, зокрема на рівень внутрішніх цін, попит та пропозицію, вплив на валютний курс;

види прихованого протекціонізму та інструменти його протидії;

стратегію та тактику торговельних війн в міжнародній економіці, а також їх цілі та інструменти їх досягнення;

механізм впливу міжнародної торгівлі на курс валют та економічний розвиток;

наслідки застосування стратегій імпортозаміщення та експортоорієнтування;

можливості міжнародних організацій в регулювання міжнародної

торгівлі.

вміти:

визначати формат поведінки підприємства за умови застосування інструментів прихованого протекціонізму (протекціонізму) або торгівельної війни інструменти та механізми впливу міжнародної торгівлі на національні економіки країн світу;

обґрунтовувати доцільність застосування митних тарифів, вступу до інтеграційних об'єднань (зон вільної торгівлі, митних союзів та ін.).

оцінювати вплив світових процесів глобалізації економічних відносин та міжнародну торгівлю;

визначати можливість експорту товарів, виходячи з існуючої ситуації в міжнародній торгівлі;

обґрунтовувати доцільність експортно-імпортних операцій в міжнародній торгівлі та приймати ефективні господарські рішення;

використовувати можливості міжнародних організації з врегулювання торгівельних відносин та стимулювання розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

Вивчення цієї дисципліни **дає можливість** студенту:

поглибити свої знання з теорії та практики міжнародної торгівлі;

розуміння світових процесів глобалізації економічних відносин, інструментів державного регулювання експортно-імпортних операції та їх впливу на національну економіку, зокрема на рівень внутрішніх цін, попит та пропозицію, вплив на валютний курс;

визначати формат поведінки підприємства за умови застосування інструментів прихованого протекціонізму (протекціонізму) або торгівельної війни;

обґрунтовувати доцільність застосування митних тарифів, вступу до інтеграційних об'єднань (зон вільної торгівлі, митних союзів та ін.).

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійною компетентністю, що наведена в табл. 1.

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в таблиці 2.

**Професійна компетентність, яка отримується студентами після
вивчення навчальної дисципліни**

Назва компетентності	Складові компетентності
Здатність до аналізу сучасного стану міжнародної торгівлі, що дозволяє вірно визначати спеціалізацію країни та її підприємств на світових ринках, залучати необхідні ресурси та світовий досвід	Оцінювати торговельні бар'єри та можливості експорту - імпорту товарів
	Оволодіти методикою конкурентної боротьби у торговельних війнах між країнами
	Оцінювати можливість участі країни в інтеграційних об'єднаннях та їх вплив на діяльність підприємства, вплив глобалізації та світових ринків на національну економіку
	Встановлювати сприятливість зовнішньоторговельних умов
	Розраховувати та спів ставляти тарифні обмеження між країнами
	Визначати найбільш сприятливий режим зовнішньої торгівлі та умови розрахунків між країнами
	Проводити оцінку доцільності здійснення зовнішньоторговельних операцій
	Встановлювати країни з сприятливими зовнішньоторговельними умовами
	Розробляти стратегії торговельних відносин з країнами
	Оцінювати вплив різних типів зовнішньоторговельної політики на національну економіку та роботу підприємств
	Реалізовувати нові можливості глобалізації для підприємств в міжнародній торгівлі
	Оцінювати вплив торговельних війн між країнами та розробляти стратегії їх вирішення
	Комплексно оцінювати вплив тарифних обмежень на зовнішню торгівлю між країнами
	Ідентифікувати приховані торговельні бар'єри та розробляти інструменти їх подолання
	Розробляти заходи протидії торговельним війнам
	Використовувати інструменти покращення зовнішньоторговельних відносин
	Оцінювати вплив міжнародних організацій на міжнародну торгівлю
	Оцінювати можливості виходу на нові ринки
	Використовувати нові інструменти зовнішньої торгівлі, що виникли в ході процесу глобалізації
	Розробляти нові канали просування продукції на зовнішні ринки за допомогою процесів глобалізації

**Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни
«Міжнародна торгівля та торговельна політика»
за Національною рамкою кваліфікацій України**

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Пререквізити	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Генезис теоретичних концепцій міжнародної торгівлі					
Розуміти генезис міжнародної торгівлі	Орієнтування в економічних школах, науковій думки, етапах розвитку світової економіки	Ключових елементів та категорій міжнародної торгівлі, концепцій, інструментів	Визначати форми міжнародних торговельних відносин та спеціалізацію країн світу	Формувати цілісне уявлення та зв'язки економічної думки з еволюції міжнародної торгівлі	Автономність у оцінці визначення подій які формують міжнародну торгівлю. Відповідальність за власну думку з впливу міжнародної торгівлі
Тема 2. Сучасний стан та структура міжнародної торгівлі.					
Цілісне уявлення про стан та структуру міжнародної торгівлі	Елементи міжнародної торгівлі. Уявлення про сучасні форми торговельних відносин.	Знання структури світового ринку. Тенденції та обсяги міжнародної торгівлі	Вміння аналізувати тенденції світового ринку. Прогнозувати обсяги міжнародної торгівлі та її вплив на національну економіку	Визначати сучасні тенденції міжнародної торгівлі та стан і кон'юнктуру світового ринку	Відповідальність за визначення стану та кон'юнктури світового ринку

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Вплив міжнародної торгівлі на національну економіку країн світу					
Оцінювати вплив міжнародної торгівлі на національну економіку країни	Взаємозв'язок зовнішньоекономічних операцій та національної економіки	Знання інструментів впливу зовнішньоекономічних операцій на функціонування національної економіки	Використовувати інструменти для оцінки впливу експорту та імпорту на економіку країни	Презентувати результати оцінки	Самостійно приймати рішення по результатам оцінки
Тема 4. Торгівельна політика країн світу та її різновиди					
Визначати позитивні та негативні риси торгівельної політики та її вплив на національну економіку	Різновиди торгівельної політики та систему її прийняття	Видів торгівельної політики та їх переваг і недоліків	Вміння обґрунтовувати доцільність того чи іншого виду торгівельної політики	Визначати та пояснити необхідність використання того чи іншого виду торгівельної політики	Нести відповідальність за наслідки рішень, які розроблені на основі відповідної торгівельної політики
Тема 5. Тарифні та нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі					
Використовувати інструментарій тарифних та нетарифних методів регулювання міжнародної торгівлі	Поняття тарифних методів регулювання та нетарифних	Знання принципів застосування тарифних методів регулювання міжнародної торгівлі. Принципи застосування нетарифних методів регулювання міжнародної торгівлі	Розбиратись в тарифних та нетарифних методах регулювання міжнародної торгівлі, принципах їх застосування	Розробляти ефективні рішення про доцільність застосування тарифних та нетарифних методів регулювання міжнародної торгівлі	Нести відповідальність за прийняті рішення та самостійно визначати моделі поведінки на зовнішньому ринку

1	2	3	4	5	6
Тема 6. Прихований протекціонізм як сучасний інструмент міжнародної торгівлі					
Ідентифікувати інструменти прихованого протекціонізму та розробляти заходи з їх нейтралізації	Розуміння сутності протекціонізму	Знання класифікації інструментів протекціонізму. Розуміння наслідків запровадження інструментів протекціонізму.	Вміти ідентифікувати інструменти прихованого протекціонізму. Оцінювати їх вплив на міжнародну торгівлю.	Презентувати цілісне уявлення про роль та місце інструментів прихованого протекціонізму в міжнародній торгівлі	Самостійно проводити оцінювання інструментів прихованого протекціонізму. Приймати рішення по зменшенню негативного впливу прихованого протекціонізму на міжнародну торгівлю.
Тема 7. Торгівельні війни в міжнародній торгівлі					
Оцінювати загрози та наслідки торгівельних війн. Прогнозувати виникнення торгівельних війн.	Торгівельні бар'єри. Зовнішньоторговельна політика країн.	Знання інструментів та етапів торгівельної війни між країнами. Практики застосування торгівельних війн та їх цілей.	Вміти оцінювати загрози торгівельних війн та їх наслідки. Прогнозувати наслідки торгівельних війн.	Представляти наслідки торгівельних війн.	Приймати рішення стосовно участі в торгівельних війнах та розробляти заходи з їх вирішення.
Тема 8. Формування кон'юнктури світового ринку в залежності від торгівельної політики країн світу					
Оцінювати кон'юнктуру світового ринку в залежності від торгівельної політики країн світу.	Поняття торгівельної політики та кон'юнктури. Розуміння функціонування міжнародної торгівлі.	Знання інструментів впливу зовнішньоторговельної політики країни на світовий ринок (міжнародну торгівлю).	Вміти оцінювати кон'юнктуру світового ринку та вплив на неї торгівельної політики країн. Оцінювати доцільність виходу на зовнішні ринки.	Формувати стратегію виходу на зовнішні ринки та прогнозувати їх динаміку.	Формувати пропозиції з виходу на зовнішній ринок. Приймати рішення відносно цінової політики у зовнішньоторговельній діяльності.

1	2	3	4	5	6
Тема 9. Вплив торгівельної політики країни на торгівельний та платіжний баланс.					
Оцінювати вплив торгівельної політики на торгівельний та платіжний баланс	Поняття торгівельного та платіжного балансу, зовнішньої торгівлі	Знання типів торгівельної політики країн, взаємозв'язку торгівельного та платіжного балансу	Оцінювати вплив торгівельної політики країни на торгівельний та платіжний баланс, а також курс валют та інші макроекономічні показники	Формувати рекомендації з активізації міжнародної торгівлі на основі визначення торгівельної політики	Самостійно оцінювати вплив торгівельної політики на макроекономічні показники розвитку країни.
Тема 10. Стратегії країн світу в контексті міжнародної торгівлі: експортоорієнтування та імпортозаміщення					
Розуміти основні стратегії країн світу у міжнародній торгівлі. Розробляти ефективну стратегію міжнародної торгівлі країни	Сутність експортоорієнтованої стратегії розвитку країни та стратегії імпортозаміщення	Знання поняття міжнародна торгівля. Стратегії міжнародної торгівлі країн світу.	Визначати доцільність застосування експортоорієнтованої стратегії розвитку країни та стратегії імпортозаміщення	Презентувати рішення з активізації зовнішньої торгівлі на основі вибраної стратегії	Відповідальність за пропонувані інструменти та стратегії міжнародної торгівлі.
Тема 11. Діяльність міжнародних організацій та інтеграційних об'єднань з регулювання міжнародної торгівлі					
Оцінювання вплив та ролі міжнародних організацій з регулювання міжнародної торгівлі	Поняття міжнародні організації, інтеграційні об'єднання	Знання можливостей міжнародних організацій з врегулювання міжнародної торгівлі	Використовувати можливості міжнародних організацій та інтеграційних об'єднань в регулюванні міжнародної торгівлі	Формувати стратегію поведінки підприємства з використанням можливостей міжнародних торгівельних організацій та об'єднань	Відповідальність за прийняті рішення стосовно міжнародної торгівлі та участі країни в міжнародних торгівельних організаціях та об'єднаннях

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин (5 кредитів ЄКТС). Форма підсумкового контролю – залік.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади міжнародної торгівлі.

Тема 1. Генезис теоретичних концепцій міжнародної торгівлі

1.1. Еволюція концепції міжнародної торгівлі крізь призму економічних шкіл.

Перші первинні форми міжнародної торгівлі. Міжнародний поділ праці. Економічні школи від меркантилістів до сучасних економічних шкіл.

1.2. Класичні концепції міжнародної торгівлі.

1.3. Неокласичні концепції міжнародної торгівлі.

1.4. Альтернативні концепції міжнародної торгівлі.

Тема 2. Сучасний стан та структура міжнародної торгівлі.

2.1. Міжнародна торгівля в системі міжнародних економічних відносин.

Динаміка та структура міжнародної торгівлі. Показники та форми.

2.2. Інструменти аналізу міжнародної торгівлі.

Особливості розвитку сучасної міжнародної торгівлі.

2.3. Зовнішньоторговельні зв'язки країн світу.

Тема 3. Вплив міжнародної торгівлі на національну економіку країн світу.

3.1. Спеціалізація країн світу у МПП.

3.2. Торгівельний баланс та його рівновага

3.3. Феномен «Голландської хвороби».

Змістовий модуль 2. Торгівельна політика країн світу: концепції та приклади

Тема 4. Торгівельна політика країн світу та її різновиди

4.1. Цілі та основні напрямки розвитку міжнародної торгівлі.

4.2. Види торговельної політики.

4.3. Методи та інструменти торговельної політики.

Тема 5. Тарифні та нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі

5.1. Тарифні методи регулювання торгівельних відносин.

Визначення тарифних методів регулювання міжнародної торгівлі.
Характеристика та приклади застосування.

5.2. Нетарифні методи регулювання торгівельних відносин.

Характеристика та приклади нетарифних методів регулювання міжнародної торгівлі.

Тема 6. Прихований протекціонізм як сучасний інструмент міжнародної торгівлі

6.1. Інструменти прихованого протекціонізму

6.2. Мотиви та цілі інструментів прихованого протекціонізму

6.3. Практика застосування інструментів прихованого протекціонізму в міжнародній торгівлі

Змістовий модуль 3. Торгівельні війни в міжнародній економіці

Тема 7. Торгівельні війни в міжнародній торгівлі.

7.1. Характеристика торгівельних війн в міжнародній торгівлі

7.2. Етапи торговельної війни та її рушійні сили

7.3. Практика застосування торговельних війн в міжнародній торгівлі

Тема 8. Формування кон'юнктури світового ринку в залежності від торговельної політики країн світу.

8.1. Вплив торговельної політики країни на світовий ринок

8.2. Формування ринкової кон'юнктури на світових ринках в залежності від зовнішньоторговельної політики країн світу

Тема 9. Вплив торговельної політики країни на торговельний та платіжний баланс.

9.1. Залежність курсу національної валюти від торговельної політики.

9.2. Зв'язок валютного курсу та платіжного балансу країни

9.3. Вплив торгівельної політики на ключові макроекономічні показники країни.

Тема 10. Стратегії країн світу в контексті міжнародної торгівлі: експортоорієнтування та імпортозаміщення

10.1. Використання можливостей розвитку країни за допомогою зовнішньої торгівлі.

10.2. Стратегія експортоорієнтування у міжнародній торгівлі.

10.3. Стратегія імпортозаміщення в міжнародній торгівлі.

Тема 11. Діяльність міжнародних організацій та інтеграційних об'єднань (преференційних угод, митних союзів, зон вільної торгівлі, валютних, економічних союзів тощо) з регулювання міжнародної торгівлі.

11.1. Діяльність міжнародних торгівельних організацій.

Національний рівень регулювання зовнішньої торгівлі. Міжнародний рівень регулювання торгівлі в рамках СОТ, ЮНКТАД та ін.

11.2. Вплив інтеграційних процесів на міжнародну торгівлю.

11.3. Вплив процесів глобалізації на міжнародну торгівлю.

3. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 3.1), їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляються у відповідний журнал. Отримані студентом бали за окремі семінарські заняття враховуються в процесі накопичення підсумкових балів з даної навчальної дисципліни.

Таблиця 3.1

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади міжнародної торгівлі.	

Тема 1. Генезис теоретичних концепцій міжнародної торгівлі	Тема семінарського заняття «Генезис теоретичних концепцій міжнародної торгівлі» 1. Еволюція концепції міжнародної торгівлі крізь призму економічних шкіл. 2. Класичні концепції міжнародної торгівлі. 3. Неокласичні концепції міжнародної торгівлі. 4. Альтернативні концепції міжнародної торгівлі.
Тема 5. Тарифні та нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі	Тема семінарського заняття «Тарифні та нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі» 1. Визначення тарифних методів регулювання міжнародної торгівлі. Характеристика та приклади застосування. 2. Нетарифні методи регулювання торгівельних відносин. 3. Характеристика та приклади нетарифних методів регулювання міжнародної торгівлі.

4. Теми практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Перелік тем практичних занять

Назва змістового модуля	Теми практичних занять (за модулями)
1	2
Змістовий модуль 1. Теоретико-	Завдання 1. Визначити умови виникнення міжнародної торгівлі
	Завдання 2. Встановити хронологічну послідовність дослідження міжнародної торгівлі економічними школами

методологічні засади міжнародної торгівлі	<i>Завдання 3.</i> Проаналізувати сучасний стан міжнародної торгівлі на основі МПП
	<i>Колоквіум</i> за змістовим модулем 1 "Теоретичні засади генезису міжнародної торгівлі в умовах глобалізації"
Змістовий модуль 2. Торгівельна політика країн світу: концепції та приклади	<i>Завдання 4.</i> Вивчити різновиди міжнародної торгівельної політики країни
	<i>Завдання 5.</i> Проаналізувати застосування інструментів торгівельної політики в сучасних умовах
	<i>Завдання 6.</i> Оцінити вплив тарифних та нетарифних інструментів регулювання міжнародної торгівлі
	<i>Завдання 7.</i> Оцінити застосування інструментів прихованого протекціонізму
	<i>Колоквіум</i> за змістовим модулем 2 "Торгівельна політика країн світу"
Змістовий модуль 3. Торгівельні війни в міжнародній економіці	<i>Завдання 8.</i> Проаналізувати практику торгівельних війн в міжнародній економіці
	<i>Завдання 9.</i> Оцінити вплив торгівельної політики країни на кон'юнктуру світового ринку
	<i>Завдання 10.</i> Оцінити вплив торгівельного балансу країни на її розвиток (основні показники)
	<i>Завдання 11.</i> Проаналізувати можливості експорту продукції за умов глобалізації міжнародної торгівлі
	<i>Завдання 12.</i> Оцінити вплив глобалізації на міжнародну торгівлю
	<i>Колоквіум</i> за змістовим модулем 3 «Торгівельні війни в міжнародній економіці»

5. Теми лабораторних занять

Лабораторне заняття – форма навчального заняття, за якої студент під керівництвом викладача особисто проводить імітаційні експерименти чи досліді з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень навчальної дисципліни. У ході лабораторних робіт студент набуває професійних компетенцій та практичних навичок роботи з комп'ютерним обладнанням відповідними програмними продуктами. За результатами виконання завдання на лабораторному занятті студенти оформляють індивідуальні звіти про його виконання та захищають ці звіти перед викладачем (табл. 5.1).

Таблиця 5.1

Перелік тем лабораторних занять

Назва теми	Програмні питання
Змістовий модуль 2. Торгівельна політика країн світу: концепції та приклади	
Тема 6. Прихований протекціонізм як сучасний інструмент міжнародної торгівлі	<i>Завдання.</i> Проаналізувати сучасний стан зовнішньої торгівлі України. Визначити інструменти прихованого протекціонізму як в експортній так і в імпорتنій діяльності.
Змістовий модуль 3. Торгівельні війни в міжнародній економіці	
Тема 10. Стратегії країн світу в контексті міжнародної торгівлі: експорто-орієнтування та імпортозаміщення	<i>Завдання.</i> Визначити можливість імпортозаміщення продукції в Україні. Розробити стратегію експортоорієнтованої зовнішньої торгівлі на прикладі країн світу (кожний студент вибирає окрему країну)

6. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань та формування практичних навичок з навчальної дисципліни, наведені в табл. 6.1.

Таблиця 6.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Форми контролю СРС
1	2	4
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади міжнародної торгівлі.		
Тема 1. Генезис теоретичних концепцій міжнародної	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з	Фронтальне опитування

торгівлі		
Тема 2. Сучасний стан та структура міжнародної торгівлі.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка до контрольної роботи за темами 1 і 2.	Письмова контрольна робота за темами 1-2.
Тема 3. Вплив міжнародної торгівлі на національну економіку країн світу.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Презентація результатів
Змістовий модуль 2.		
Торгівельна політика країн світу: концепції та приклади		
Тема 4. Торгівельна політика країн світу та її різновиди	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка до семінарського заняття.	Фронтальне опитування
Тема 5. Тарифні та нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка до контрольної роботи.	Письмова контрольна робота за темами 3-5
Тема 6. Прихований протекціонізм як сучасний інструмент міжнародної торгівлі	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка до лабораторної роботи	Презентація результатів
Змістовий модуль 3. Торгівельні війни в міжнародній економіці		
Тема 7. Торгівельні війни в міжнародній торгівлі.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка ІНДЗ.	Фронтальне опитування
Тема 8. Формування кон'юнктури світового ринку в залежності від торгівельної політики країн світу.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка до контрольної роботи. Підготовка ІНДЗ	Презентація результатів Письмова контрольна робота за темами 6-8
Тема 9. Вплив торгівельної політики країни на торгівельний та платіжний баланс.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка до лабораторної роботи. Підготовка ІНДЗ	Захист індивідуального завдання
Тема 10. Стратегії країн світу в контексті міжнародної торгівлі: експортоорієнтування та імпортозаміщення	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка ІНДЗ	Фронтальне опитування Захист індивідуального завдання
Тема 11. Діяльність міжнародних	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка до	Письмова контрольна

організації та інтеграційних об'єднань з регулювання міжнародної торгівлі.	колоквіуму. Підготовка до контрольної роботи. Підготовка презентації ІНДЗ	робота за темами 7-11 Захист індивідуального завдання
--	---	--

6.1. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) студента є вибіркоким видом позааудиторної самостійної роботи студента та має навчально-дослідницький характер, виконується у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується разом зі складанням підсумкового екзамену з даної навчальної дисципліни. Виконання ІНДЗ є одним із важливих засобів підвищення якості підготовки майбутніх спеціалістів, які здатні застосовувати на практиці теоретичні знання, вміння та навички з даної навчальної дисципліни.

Тема ІНДЗ: *"Торгівельна політика країн світу" (кожен з студентів обирає одну країну на прикладі якої розглядає цю тему).*

7. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, ознайомлювальні (початкові) ігри, метод проектної роботи, комп'ютерні симуляції, метод Дельфі, метод сценаріїв, банки візуального супроводу (табл. 7.1).

Таблиця 7.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни (лекційні заняття)

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Генезис теоретичних концепцій міжнародної торгівлі	Лекція-візуалізація, вирішення практичних завдань, відео контент на каналі в Youtube
Тема 2. Сучасний стан та структура міжнародної торгівлі.	Лекція-візуалізація, вирішення практичних завдань, відео контент на каналі в Youtube

Тема 3. Вплив міжнародної торгівлі на національну економіку країн світу.	Лекція-візуалізація, вирішення практичних завдань, відео контент на каналі в Youtube
Тема 4. Торгівельна політика країн світу та її різновиди	Лекція-візуалізація, вирішення практичних завдань, відео контент на каналі в Youtube
Тема 5. Тарифні та нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі	Лекція-візуалізація, вирішення практичних завдань, відео контент на каналі в Youtube
Тема 6. Прихований протекціонізм як сучасний інструмент міжнародної торгівлі	Лекція-візуалізація, вирішення практичних завдань, відео контент на каналі в Youtube
Тема 7. Торгівельні війни в міжнародній торгівлі.	Лекція-візуалізація, вирішення практичних завдань, відео контент на каналі в Youtube
Тема 8. Формування кон'юнктури світового ринку в залежності від торгівельної політики країн світу.	Лекція-візуалізація, вирішення практичних завдань, відео контент на каналі в Youtube
Тема 9. Вплив торгівельної політики країни на торгівельний та платіжний баланс.	Лекція-візуалізація, вирішення практичних завдань, відео контент на каналі в Youtube
Тема 10. Стратегії країн світу в контексті міжнародної торгівлі: експортоорієнтування та імпортозаміщення	Лекція-візуалізація, вирішення практичних завдань, відео контент на каналі в Youtube
Тема 11. Діяльність міжнародних організації та інтеграційних об'єднань (преференційних угод, митних союзів, зон вільної торгівлі, валютних, економічних союзів тощо) з регулювання міжнародної торгівлі.	Лекція-візуалізація, вирішення практичних завдань, відео контент на каналі в Youtube

Використання методик активізації процесу навчання (семінарські та практичні заняття)

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
Тема 1. Генезис теоретичних концепцій міжнародної торгівлі	Практичне заняття. Завдання 1. Побудова ланцюга генезису міжнародної торгівлі	Мозковий штурм
Тема 2. Сучасний	Завдання 5. Презентація результатів дослідження	Презентація

стан та структура міжнародної торгівлі.	структури та динаміки розвитку міжнародної торгівлі	
Тема 5. Тарифні та нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі	Завдання 12. Доцільність регулювання тарифними та не тарифними методами окремих товарних груп (за визначенням викладача)	Робота в малих групах, мозкові атаки, метод Дельфі, метод сценаріїв
Тема 6. Прихований протекціонізм як сучасний інструмент міжнародної торгівлі	Завдання 16. Позитивні та негативні наслідки прихованого протекціонізму.	Робота в малих групах. Метод сценаріїв. Презентація
Тема 9. Вплив торгівельної політики країни на торгівельний та платіжний баланс.	Завдання 21. Оцінка впливу платіжного балансу на курс валюти	Методи економіко-математичного моделювання, метод сценаріїв.
Тема 10. Стратегії країн світу в контексті міжнародної торгівлі: експортоорієнтування та імпортозаміщення	Завдання 24. Визначення стратегії розвитку зовнішньоекономічної діяльності	Мозковий штурм, презентація

8. Рекомендована література

8.1. Основна

1. Теоретико-методичні аспекти регулювання міжнародної торгівлі та торговельного підприємництва в умовах глобалізації: монографія / Серпухов М. Ю., за наук. ред. д-ра екон. наук С. В. Князя. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. С 577-587.

2. Серпухов М. Ю. Методичне обґрунтування позиції країни у торгівельній війні / М. Ю. Серпухов // Економіст. – 2012. – № 11. – С. 55-57.

3. Серпухов М. Ю. Обґрунтування інтересів учасників торгівельних війн в міжнародній економіці / М. Ю. Серпухов // Економіка розвитку. – 2013. – № 3 (67). – С. 106-110.

4. Серпухов М. Ю. Оцінка впливу торгівельних війн на економіку країни / М. Ю. Серпухов // Вісник ДДМА. – № 1 (11Е). – С. 225-230.

5. Болотна О.В. Політика імпортозаміщення як фактор підвищення конкурентоспроможності економіки України / О.В. Болотна, Т.Ф. Ларіна // Бізнес-Інформ. – 2012. – № 10. – С. 23–25.

6. Дунаєв І.В. Імпортозаміщення в контексті вибору механізмів державної зовнішньоторговельної політики України / І.В. Дунаєв, В.Ю. Бабаєв // Державне будівництво. – 2012. – № 1. – С. 1–9.

7. Кисіль Т.В. Теоретичні засади використання стратегії імпортозаміщення на промислових підприємствах / Т.В. Кисіль // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2014. – № 1. – С. 64–71.

8. Мазаракі А. Імпорт та перспективи імпортозаміщення в Україні / А. Мазаракі, Т. Мельник // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2012. – № 6. – С. 5–15.

8.2. Додаткова:

1. Amiti, M. and Weinstein, D. E. (2011), "Exports and Financial Shocks", *The Quarterly Journal of Economics* 126(4):1841-1877.

2. Anderson, E., Tang, P. J. G. and Wood, A. (2006), "Globalization, Co-operation Costs, and Wage Inequalities", *Oxford Economic Papers* 58(4): 569-595.

3. Серпухов М. Ю. Прихований протекціонізм як інструмент сучасної міжнародної торговельної політики / М. Ю. Серпухов // Економіка розвитку. – 2013. – № 4 (68). – С. 23-27

4. Серпухов М. Ю. Ієрархія інструментів прихованого протекціонізму в міжнародній торговельній політиці / М. Ю. Серпухов // Вісник НУК. – 2013. – № 3. – С. 1-4

5. Серпухов М. Ю. Прихований протекціонізм як інструмент торговельних війн у міжнародної економіці. Міжнародна науково-практична конференція «Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики»: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. — Х. : ВБ «Фактор», 2013. — С. 1156-1161.

6.

Серпухов М.

Ю. Дуалістична природа глобальних трансформацій в контексті міжнародної торгівлі. Міжнародна науково-практична конференція «Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики»: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. — Х. : ВБ «Фактор», 2014.

7. Серпухов М. Ю. Політика імпортозаміщення як інструмент прихованого протекціонізму в міжнародній торгівлі. Міжнародна науково-практична конференція «Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики»: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. — Х. : ВБ «Фактор», 2015.

8. Balassa B. Tariff reduction and trade in manufactories among industrial countries // *American economic review*, 1966. №3, p. 466-473

9. The Global Agenda Web version. Режим доступа:
www.weforum.org/pdf/globalagenda